

memo

Monitoring drankverpakkingen in het zwerfafval -
Resultaten tot en met de eerste helft van 2023

1. Inleiding

Op 3 juli 2018 heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) de Tweede Kamer geïnformeerd¹ over de aanpak van kleine plastic flessen in het zwerfafval met in het bijzonder de uitvoering van de monitoring van kleine plastic flessen in het zwerfafval door RWS. RWS voert deze monitoring uit op basis van het in de brief van 3 juli aangehaalde monitoringsprotocol. Volgens dit protocol wordt er gemonitord op 15 gebiedstypen die al sinds 2008 meegenomen worden in de landelijke monitoring van zwerfafval. Sinds 2018 is dit aantal uitgebreid met 5 nieuwe gebiedstypen² om ook voor deze nieuwe gebieden een beeld te krijgen van de hoeveelheid en de samenstelling van het zwerfafval.

Op 17 oktober 2019 is een motie van het lid Paternotte c.s.³ en een motie van het lid Dik-Faber c.s.⁴ aangenomen. In deze moties wordt de regering gevraagd eenzelfde traject voor blik in gang te zetten als voor kleine plastic flessen in het zwerfafval, inclusief het voorbereiden van wettelijke maatregelen voor introductie van statiegeld.

Inmiddels is per 1 juli 2021 statiegeld ingevoerd voor kleine plastic flessen en met ingang van 1 april 2023 is ook statiegeld voor blikjes ingevoerd.

Dit memo betreft de elfde halfjaarlijkse rapportage, over de meetresultaten tot en met de eerste helft van 2023. Naast de presentatie van de gegevens wordt waar mogelijk duiding gegeven aan de verschillen en/of trends.

¹ Tweede Kamer 2017-2018, 30 872 nr. 220

² Te weten: bermen provinciale wegen, waterwegen (inclusief bv sluizen en uiterwaarden), bermen langs intergemeentelijke/provinciale fietspaden, zwemplassen en strandopgangen, en natuurgebieden.

³ Tweede Kamer 2019-2020, 35 300 XII, nr. 33

⁴ Tweede Kamer 2019-2020, 35 300 XII, nr. 39

2. Meetresultaten drankverpakkingen tot en met halverwege 2023

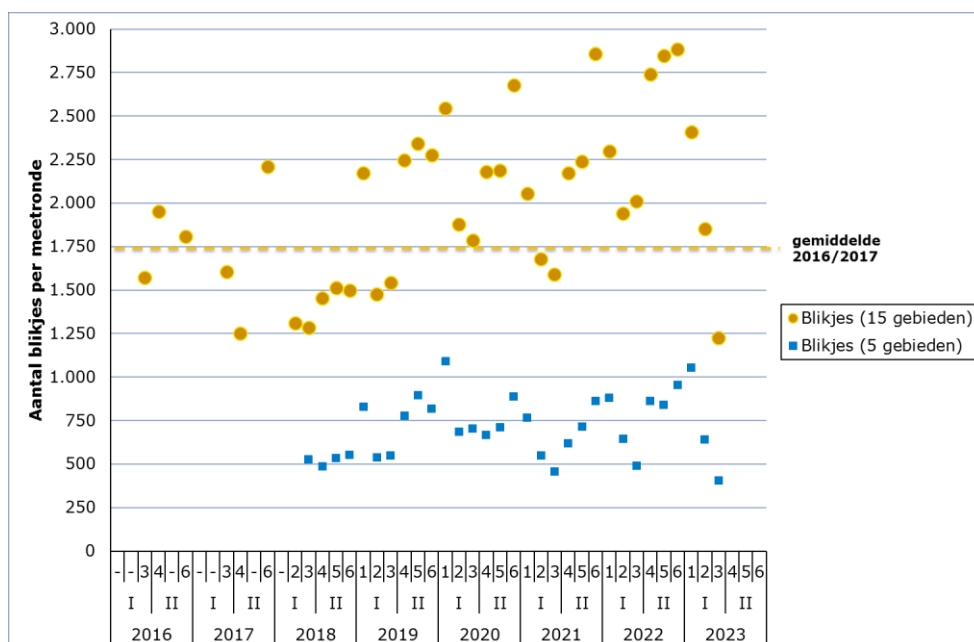
Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

In de eerste helft van 2023 hebben drie meetronden plaatsgevonden. In figuur 1 is voor blikjes het resultaat weergegeven tot en met halverwege 2023. In deze figuur zijn de aantallen blikjes weergegeven voor zowel de 15 gebiedstypen als de 5 nieuwe. De stippellijn geeft het gemiddelde niveau weer voor de metingen in 2016 en 2017.

Datum
15 september 2023

Op basis van alle metingen in de eerste helft van 2023 komt het gemiddeld aantal blikjes per meetronde uit op 1.829. Dit is een afname van 12% ten opzichte van de eerste helft van 2022. Deze afname wordt vooral veroorzaakt door het resultaat van de derde meting welke na 1 april 2023 heeft plaatsgevonden. Waar de aantallen getelde blikjes in de metingen 1 en 2 nog respectievelijk 5% en 1% boven de gemiddelden van vergelijkbare metingen in de drie voorgaande jaren lagen, ligt het resultaat van meting 3 32% onder het gemiddelde van de vergelijkbare derde metingen in de jaren 2020 tot en met 2022.

Figuur 1: Schematische weergave van het aantal getelde blikjes in het zwerfafval sinds 2016 binnen zowel de 15 en de 5 gebiedstypen

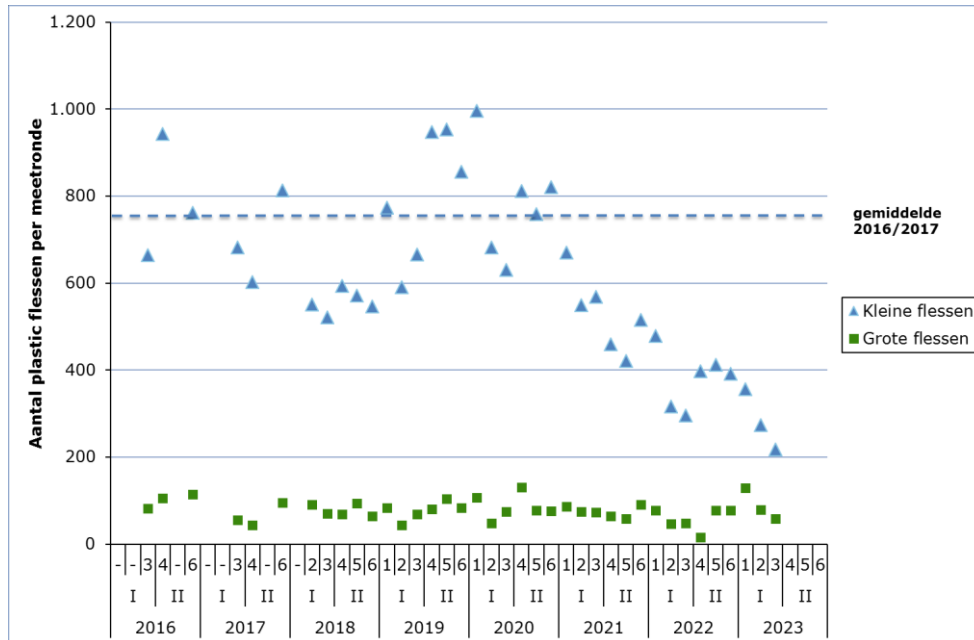

In de figuren 2 en 3 zijn de aantallen getelde plastic flessen geactualiseerd voor respectievelijk de 15 en 5 gebiedstypen, waarbij onderscheid gemaakt is naar plastic flessen groter en kleiner dan 1 liter. Gemiddeld over de jaren 2016/2017 werden 744 kleine plastic flessen in het zwerfafval geteld per meetronde binnen de 15 gebiedstypen. Op basis van de metingen in de eerste helft van 2023 werden gemiddeld 282 kleine flessen geteld per meetronde. In vergelijking met de eerste helft van 2020 is dit een afname van 63%.

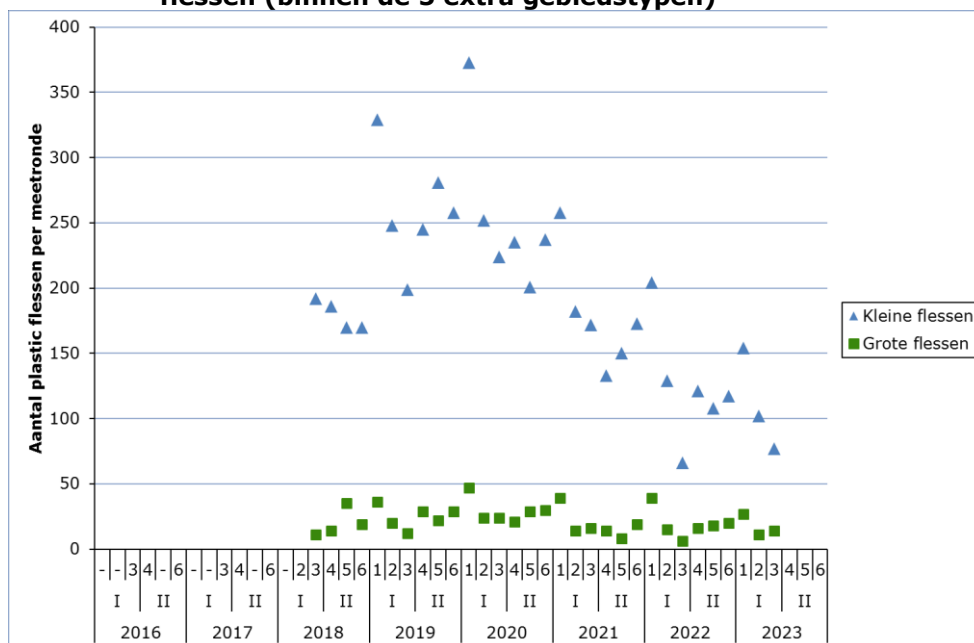
Figuur 3 bevat de aantallen getelde plastic flessen op de extra locaties die toegevoegd zijn aan de monitor om ook een beeld te krijgen bij de 5 extra gebiedstypen. Tijdens de metingen in 2023 werden in deze gebiedstypen gemiddeld 111 kleine plastic flessen en 17 grote plastic flessen geteld per meetronde. In

vergelijking met dezelfde metingen in 2020 is dat een afname van respectievelijk 61% en 45%.

Figuur 2: Schematische weergave van het aantal getelde kleine plastic flessen in het zwerfafval sinds 2016 plus het aantal grote flessen (binnen de 15 standaard gebiedstypen)

Figuur 3: Schematische weergave van het aantal getelde kleine plastic flessen in het zwerfafval sinds 2016 plus het aantal grote flessen (binnen de 5 extra gebiedstypen)

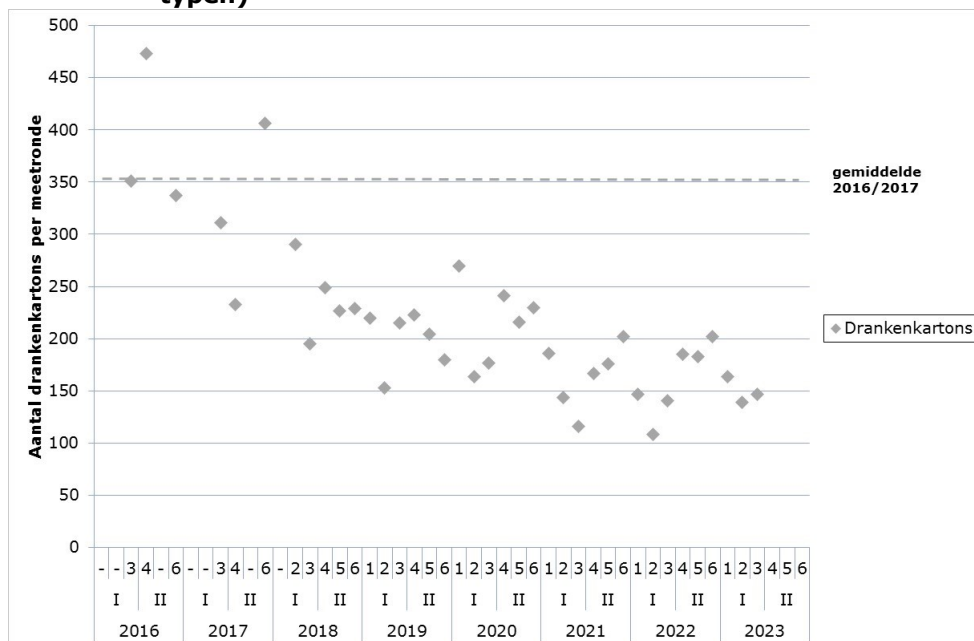

In de metingen in 2023 is voor de kleine plastic flessen tevens onderscheid gemaakt tussen kleine flessen met en zonder statiegeld. Over de drie metingen lag het gemiddelde aandeel statiegeldflessen op 54%, ofwel op 46% van de aangetroffen kleine plastic flessen zat geen statiegeld of was niet meer vast te stellen of er statiegeld op gezeten heeft.

Tot slot is in figuur 4 de ontwikkeling van de getelde aantallen drankkartons (groot en klein tezamen) weergegeven sinds 2016. De resultaten in de figuur beperken zich tot alleen de 15 gebiedstypen. De stippellijn geeft opnieuw aan wat het gemiddelde niveau voor de jaren 2016/2017 was.

Het gemiddeld aantal getelde drankkartons komt in de eerste helft van 2023 op 150 stuks per meetronde en is daarmee 57% minder dan het gemiddelde over de jaren 2016/2017.

Figuur 4: Schematische weergave van het aantal getelde drankkartons in het zwerfafval sinds 2016 (binnen de 15 standaard gebiedstypen)

3. Duiding bij de meetresultaten tot en met halverwege 2023

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum
15 september 2023

Naast de landelijke monitor van Rijkswaterstaat houden meerdere instanties en/of individuen gegevens bij over de hoeveelheid zwerfafval en daarbinnen het aantal kleine plastic flessen en blikjes. Een daarvan is de Zwerfinator, die sinds het najaar van 2016 gedetailleerd onderzoek doet naar zwerfafval. Deels op eigen initiatief en deels in opdracht van gemeenten en bedrijven. Hoewel de onderzoeksmethodiek van de Zwerfinator verschilt van de methodiek zoals uitgevoerd voor Rijkswaterstaat geven de (mogelijke) trends in de resultaten wel een beeld van veranderingen die waargenomen zijn.

Ter illustratie is in figuur 5 een van de vele resultaten van de Zwerfinator weergegeven. In deze figuur is het gemiddeld aantal blikjes, kleine plastic flessen en overige drankverpakkingen (per kilometer) weergegeven per half jaar onderzoek. Ook deze resultaten laten een duidelijke afname zien van het aantal kleine plastic flessen sinds de tweede helft van 2021 en het aantal blikjes in de eerste helft van 2023. Op 29% van de aangetroffen kleine plastic flessen werd een statiegeldlogo plus barcode aangetroffen.

Figuur 5: Schematische weergave van het gemiddeld aantal getelde drankverpakkingen in het zwerfafval per strekkende kilometer (door Zwerfinator)

